

MEB - AGS - ÖABT
DİN KÜLTÜRÜ VE AHLÂK BİLGİSİ
ÖĞRETMENLİĞİ
ÇÖZÜM - 1

Bu denemenin her hakkı saklıdır. Hangi amaçla olursa olsun, denemenin tamamının veya bir kısmının Yayınevimizin yazılı izni olmadan kopya edilmesi, fotoğrafının çekilmesi, herhangi bir yolla çoğaltılması, yayımlanması ya da kullanılması yasaktır. Bu yasağa uymayanlar gerekli cezai sorumluluğu ve denemenin hazırlanmasındaki mali külfeti peşinen kabullenmiş sayılır.

Bu testte 50 sorunun çözümü vardır.

1. Verilen seçeneklerde E seçeneği ayrı ayrı kelimelerden meydana gelmektedir. Bu sebeple bir kelimede olmasından dolayı idgam edilememesini ifade eden izharı kelime-i vahide burada bulunmaz.

Cevap: E

2. • Zamirin öncesi harekeli olduğu zaman med olur. (Uzatılır).
• Zamirlerin öncesi sakin olduğu zaman med edilmez (çekilmez).

Bu kurala göre I ve III. maddelerde hu zamiri uzatılır.

Cevap: A

3. İzhar diye bir okuma şekli bulunmamaktadır. İzhar sadece tecvit kaidesidir. Eda tahkik üzere okumuştur. Oğuz hadr üzere okumuştur. İbrahim tedvir üzere okumuştur. Selman ise hezreme üzere okumuştur.

Cevap: E

4. İdgam-ı bila gunne: lam ve ra harflerinden oluşmaktadır.

Cevap: A

5. Vahyin mahiyetini kavrayabilmek onun iç yüzünü yani ne olup ne olmadığını bilmekle mümkündür. İslam bilginlerinin tespitlerine göre söz konusu iletişimde şu özellikler yer almaktadır.

- Dil Birliği: Sözü edilen iletişimin gerçekleşebilmesi için onun lisani bir konuşma olması ve kullanılan dilin her iki tarafın anlayabileceği ortak bir dil olması gerekmektedir.
- Varlık Bilgisi: Vahiy esnasında konuşan ve dinleyen zatın aynı kategoriye mensup aynı düzeyde varlıklar olması lazımdır.
- Gizlilik: Söz konusu iletişimi bir diğer özelliği de çok gizli bir şekilde gerçekleşmiş olmasıdır. Bildiğimiz kadarıyla Hz. Peygamber'e yalnız tek başına kaldığı zamanlarda değil, ashabıyla yahut zevceleriyle birlikte bulunduğu anlarda da vahiy geliyordu. Yanında bulunanlar Resulullah'ın müşahede ettikleri bazı hâllerden dolayı ona vahyin geldiğini anlıyorlar fakat ne olup bittiğini fark edemiyorlardı. Çünkü onlar için vahiy meleğinin melek şekliyle ne görülmesi ne de sesinin işitilmesi mümkün değildi. Öyle anlaşıyor ki vahyin sözünü ettiğimiz bu "gizlilik" vasfı vahiy tarihi boyunca hep devam edegelmiştir.
- Süratlilik

Cevap: B

6. Üslubu'l Kur'an: Sözlükte "tutulan yol, tarz, tavır" anlamındaki üslûb kelimesi, terim olarak sözün dizilmesinde ve lafızların seçilmesinde izlenen metodu ifade eder. Tanım: Üslûbü'l-Kur'ân'la kastedilen de gerek kelimelerin seçimi gerekse cümle yapısında Kur'an'ın kendine özgü anlatım tarzıdır.

Cevap: A

7. Mücmel: Kendisinden ne kastedildiği kapalı olup anlaşılması için ilave bir beyana ihtiyaç duyan lafız demektir. Bu nasların bir kısmı Allah Teâlâ, bir kısmı Efendimiz tarafından açıklanmıştır. Bu açıklama şekli mücmelin tebyini şeklinde tarif edilmiştir.

Cevap: A

8. MECAZÜ'L KUR'AN: Kelimenin, hakiki anlamıyla arasındaki bir ilgiden ve hakiki anlamın kastedilmesine engel olan bir karineden dolayı hakikat anlamı dışında başka bir manada kullanılmasıdır.

Cevap: A

9. Soruda verilen bilgiler Fahreddin Razi'ye aittir. Onun en önemli eseri *Mefatihü'l Gayb*'tir.

Cevap: D

10. Müdrec, senet ve metnin ortak özelliklerine göre hadisler kategorisinde yer almaktadır.

Cevap: E

11. MUSAHHAF: Birbirine benzeyen harfleri yanlış okunarak nakledilen hadis.

Tashîf genellikle yanlış duyma veya yanlış okumadan kaynaklanır ve yazılışları birbirine benzeyen, noktaları sayesinde ayrılabilen harflerde daha çok görülür. بِسْمِ اللَّهِ ve عِيَّاشُ الْعَبَّاسِ، جَمِيلٌ أَحْمِيلُ okumak.

Cevap: B

12. A, B, C ve D seçenekleri ravinin adaleti ile ilgili tenkit noktalarındandır. Lakin E seçeneğinde yer alan ravinin rivayette çokça hata yapması ravinin zabtı ile ilgilidir.

Cevap: E

13. Mütevatir hadis; aklen yalan üzerinde birleşmelerini adeten mümkün görmediği raviler topluluğunun, her nesilde kendileri gibi bir topluluktan alıp naklettiği ıslah ya da görmeye dayanan hadistir. Bu sebeple mütevatir hadis herhangi bir hadis tenkidine tabi tutulmaksızın sahih kabul edilmek zorundadır. Aynı zamanda kesin bilgi ifade eder.

Cevap: E

14. Hz. Peygamber'in yüzük edinmesi ve sonra çıkarıp atması FİİLİ; "Onu bir daha takmayacağım" buyurması KAVLİ; sahabenin önce altın yüzük takmalarına, sonra da kendisini takiben bundan vazgeçmelerine müdahale etmemesi, onay vermesi de TAKRİRİ sünnettir.

Cevap: C

15. Hz. Peygamber Dönemi'nin temel özellikleri 5 ana başlıkta sayılabilir. Bunlar:

1. Fıkhi hükümlerin yaşanan gerçek olaylar üzerinden oluşması,
2. İhtilafın bulunmaması,
3. Tedricilik,
4. Kolaylık
5. Nesihtir.

Farazi hükümler üzerinden hüküm belirlenmesi tabii yani mezhepleşme döneminde olmuştur.

Cevap: C

16. İstihsan: müctehidin, bir meselede nass, icmâ, zaruret, gizli kıyas, örf veya maslahat gibi özel ve daha kuvvetli görünen bir delile dayanarak, o meselenin benzerlerinde takip edilen genel kâideden ve ilk hatıra gelen çözümden vazgeçmesi ve hukukun maksadına daha uygun bulunduğu başka bir hüküm vermesidir.

Genel nitelikli hükümden özel hükmü istisna etmek zarurete dayanıyorsa, zaruret sebebiyle istihsân yapılmış olur.

Cevap: B

17. Ramazan orucunu tutmamayı mübah kılan mazeretler genel olarak şöyledir:

- Yolculuk
- Hastalık
- Gebelik ve çocuk emzirme
- Yaşlılık
- İleri derecede açlık
- Meşakkatli işlerde çalışmak

Vaktin oluşmaması ise oruca engel değildir. Vaktin oluşmadığı bölgelerde bulunanlar vaktin olduğu en yakın yere kıyasla veya bundan haberdar değillerse taktir yöntemiyle de olsa oruçlarını tutmaktadırlar.

Cevap: C

18. Zeynep'in hastalık sebebiyle vurdurduğu iğne vitamin değeri olmadığından orucunu bozmaz. Ayrıca daha sonra oruç olduğunu unutarak yemesi de orucu bozmaz. Ancak daha sonra orucum bozuldu zannıyla yiyip içmesi orucunu bozmuştur. Ancak bu da orucu bozma kastı ile yapılmadığı için sadece kaza etmesi yeterlidir. Kefaret tutması gerekmez.

Cevap: D

19. Kişilerin ehliyetini daraltan veya tamamen ortadan kaldıran durumlara ehliyet arızaları denir. Ehliyet arızaları, semavi arızalar ve mukteseb arızalar olmak üzere iki kısma ayrılır:

Semavi Arızalar

Meydana gelmesi bireyin elinde olmayan ârizalara semavi arızalar denir. Uyku, bayılma, unutma, bu-
nama, delilik bu ârizalardan bazılarıdır.

b. Mukteseb Arızalar

Meydana gelmesinde kişinin etkisi bulunan ârizalardır. Sefeh, sarhoşluk, ikrah mukteseb arızalardan bazılarıdır.

Cevap: C

20. Hamile bir kadın ister kocası ölmüş olsun isterse onu boşanmış olsun doğumuna kadar iddet bekler.

Cevap: E

21. Teverruk: Nakit para elde etmek amacıyla bir malı vadeli satın alıp daha düşük peşin bir bedel karşılığında satıcıdan başkasına satma işlemi için kullanılan terimdir.

Cevap: C

22. Bu akli istidlâl yönteminde konu ile ilgili üretilen şey, zihinde iki veya daha fazla bölümlere ayrılarak incelenir. Bunların hepsinin doğru ya da yanlış olması imkânsızdır. Önermelerden birisi doğru olduğu zaman, diğeri yanlış olmak zorundadır. Delil ile bu ihtimallerden geçersiz olanlar elenir. Geriye kalan ihtimal doğru olarak kabul edilir. Burada hareket noktası, ele alınan nesnenin araştırılması değil, onunla ilgili olarak insan aklına gelebilecek ihtimaller üzerinde durmaktır. Bu yöntemi önce Mu'tezile, daha sonra Eş'ariler kullanmışlardır.

Cevap: C

23. Bu soru etrafında ortaya çıkan görüşleri kısaca şöyle ifade etmek mümkündür:

- Haricîlere göre öldürme gibi büyük günah işleyen dinden çıkar ve kâfir olur. Ölüncü ebedi olarak cehennemde kalır ve azabı kâfirlerinkinden farklı olmaz.
- Mu'tezile'ye göre mürtebib-i kebîre dinden çıkar ise de kâfir olmaz, ikisi arasında bir konumda kalır (El-Menziletü beyne'l-menziileteyn). Ölüncüye kadar tövbe etmesi beklenir. Tövbe etmeden ölürse ebedi olarak cehennemde kalır, fakat azabı inkârcılarınkinden hafif olur.
- Mürcie'ye göre konu hakkında hüküm vermemek ve sorunu ahirete ertelemek daha uygundur.
- Ehl-i sünnet'e göre günahlar helal sayılarak işlenmediği müddetçe kişiyi dinden çıkarmaz. Fakat günahlar imana zarar verir ve sahibini ahirette cezalandırılmaya müstahak kılar. Allah dilerse onları affedebilir.

Cevap: C

24. Ten'im ve Tazip: Allah'ın nimet vermesi ve cezalandırması demektir. Birinci ayette Allah'ın insanları nimetlendirdiğinden bahsedilmektedir.

İhda ve İdlal: Allah'ın dilediği kimseyi hidayete erdirmesi ve dileyeni de sapırtması manasında kullanılır. İkinci ayette Allah'ın hidayet edip sapırttığından bahsedilmektedir.

Ba's ve Haşr: Allah Teala'nın insanları öldükten sonra yeniden diriltip bir araya getireceğini ifade eder. Üçüncü Ayette de bu iki kavrama vurgu yapılmıştır.

Cevap: A

25. Haberî sıfatlar konusunda Halef uleması, te'vil metodunu benimsemiş ve bu sıfatları Arap lügatine uygun ve aklî delillere ters düşmeyecek şekilde te'vil etmiştir. Selef'in aksine, Halef'in te'vil metodunu benimsemiş olması sebepsiz değildir. Bunun en önemli sebebi; Selef'in, teşbih endişesiyle, te'vilden kaçışının istismar edilmiş olmasıdır. Selef'in te'vilden kaçışını ve müteşabihatı zahirleri üzere bırakışını yanlış anlayan ya da istismar etmek isteyen bazı gruplar ifrata düşerek teşbihe gitmişler, te'vilden kaçınalım derken tecsime düşmüş olmalarıdır.

Cevap: A

26. Matürîdî'ye göre mukallidin imanı geçerlidir. Ancak mukallid kimse imanını tahkik seviyesine yükseltmediğinden günahkârdır.

Cevap: D

27. Soruda verilen melekler Münker ve Nekir'dir. Sorgu melekleridir.

Cevap: B

28. Yezidilik: Daha çok Türkiye, Irak ve İran'da görülen senkretik bir inanç sistemi ve bu inanca mensup topluluklara verilen isimdir. Yezidiliğin kutsal metinleri hacim itibarıyla son derece kısa olan, "vahiy kitabı" anlamındaki *Kitâbü'l-Celve (Cilve)* ile "siyah kitap" anlamındaki *Mushaf-ı Reş* adlı iki kitaptır. Kuzeir Irak'ta bulunan ve Adi b. Musafir'in mezarının bulunduğu Laleş'i dinî merkez olarak görmüşlerdir. Melek Tavus'un özel kavmi olarak tek olan Tanrı'ya inanan ilk millet olduklarını iddia etmişlerdir.

CEVAP: C

29. İsmaili inanç esasları arasında yer alan Allah'ın birliğini, ruhanî ve cismanî hudud mertebelerini bilmeksizin ve onlara tam olarak itaatle bağlanmaksızın imanın gerçekleşmeyeceği fikrinin benzeri Dürzilerde de yer alır. Dürzilere göre ruhanî hududlar aynı zamanda cismanî hududlardır. Bu ruhani hududlar ulvî varlıklardır. Mabut, bunların başı olan Külli Akl'ı kendi nurundan yaratmıştır. Bu hududlar sadece Hâkim dönemi için değil bütün dönemler için de geçerlidir. Çünkü onlar doğmayan ve zaten mevcut olan varlıklardır. Bunlar gerçek ruhtur, ölmezler, değişik isim ve değişik cisimlere de girseler Bir'in elçileridir. Hududları bilmeyen ve inanmayan kimse tevhi'd inancını kavrayamaz. Böyle bir kimsenin inancı bir iddiadan öteye gidemez. Dürzî risâlelerine göre bu hududların sayısı beştir. Bunlar; Külli Akl, Külli Nefs, Kelime, Sabık ve Tali'dir.

Cevap: C

30. Sefine Hadisi, Peygamber Efendimizin meşhur hadislerinden biridir. Hadiste Hz. Muhammed'in (s.a.v) ehl-i beyti, Nuh'un gemisine benzetilmiştir. Ona sığınanlar kurtulacaklar. Bu yüzden bu hadis, Sefine/Gemi Hadisi adıyla ünlenmiştir.

Cevap: C

31. Soruda bahsedilen olay Biri Maune Olayı'dır. Yetmiş kadar sahâbînin şehid edildiği olay olarak tarihe geçmiştir.

Cevap: A

32. Soruda bahsedilen ve İslâm dünyasında ilk fitnenin ortaya çıkışında önemli rol oynayan kişi Abdullah b. Sebe'dir.

Cevap: E

33. Hz. Peygamber ve Müslümanlar yapılan antlaşmadan sonra Hudeybiye'den ayrılıp Medine'ye dönerlerken yolda Feth suresi nâzil oldu. Bu surenin iki ayetinde (10, 18) Bey'atü'r-ırdvân'dan söz edilmiştir: "Ey Muhammed! Şüphesiz ki sana biat edenler ancak Allah'a biat etmiş olurlar; Allah'ın eli onların elleri üstündedir..." (48/10). "Ey Muhammed! Andolsun ki Allah seninle ağaç altında biat ederlerken müminlerden razı olmuştur..." (48/18). Bundan dolayı bu biata "Bey'atü'r-Rıdvân" (rıdvân [râzı olma] biatı) veya "Bey'atü's-şecere" (ağaç altındaki biat); biat eden sahâbîlere "Ashâbü's-şecere" (ağaç altında Hz. Peygamber'e biat edenler); gölgesinde bu biatin yapıldığı ağaca da "Şeceretü'r-ırdvân" denilmiştir.

Cevap: C

34. Soruda anlatılan hadise İslâm tarihinde Recî vaka-sı olarak bilinmektedir. Vâkıdî, Recî' ve Bî'rîmaû-ne ile ilgili haberlerin aynı gece Resûl-i Ekrem'e ulaştığını kaydeder. Her iki olaydan büyük üzüntü duyan Hz. Peygamber otuz veya kırk gün süreyle sabah namazlarında (bazı rivayetlerde beş vakit namazda) bu facialara yol açan kabilelere beddua etmiştir.

CEVAP: D

35. Ficar; İslâm'dan önce bazı Arap kabileleri arasında haram aylarda cereyan eden savaflara verilen isimdir.

Cevap: A

36. Barok üslupta inşa edilen Beylerbeyi Cami, merkezî tek kubbe ile vurgulanmış sekizgen tabana oturan bir yapıdır. 55 pencere ve iç mekânda kalem işle-riyle süslü duvarda hem Osmanlı hem de Avrupa çinileri göze çarpmaktadır. Caminin 14.60×14,60 metre boyutlarına sahip ana mekânın tavan örtüsü bir tam ve beş yarım kubbe ile örülü olup; kubbeli tavan örtüsü sıra dışı bir şekilde iki kasnağa oturtulmuştur. Cami, 1810 - 1811 yıllarında Sultan II. Mahmut'un buyruğuyla son cemaat yeri değiştirilerek yeniden yapılmıştır. Minaresi de yıkılarak iki yeni minare inşa edilmiştir.

Cevap: C

37. Üstü genellikle tonoz veya çatıyla örtülü bir sokağın iki yanında karşılıklı sıralanan ve aynı cins malları satan dükkânların meydana getirdiği çarşıya verilen isim arastadır.

Cevap: A

38. Hilye: Bilhassa Hz. Peygamber'in fizikî özellikleri, bunları anlatan edebî eserler ve aynı konuda hüsn-i hatla yazılmış levhalar için kullanılan terimdir.

Cevap: A

39. Kümûn: Sözlükte "gizli olmak, gizlenmek" anlamına gelen kümûn, terim olarak "bir cismin diğer bir cisimde veya maddeye ait bir özelliğin (arazın) cisimde bilkuvve var olması" diye tanımlanabilir. Kümûn nazariyesini savunanların başında Nazzâm ve Câhiz gelir. Nazzâm'a göre Dırâr b. Amr'ın iddiasının aksine tevhidi kanıtlamak ancak kümûnu benimsemekle mümkün olur. Zira maddî varlıklarda çeşitli şartlara bağlı olarak ortaya çıkan belli tabiat ve özelliklerin bulunduğu, meselâ odunda yanma, ateşte yakma, gıdalarda besleme özelliklerinin varlığı ve bunların maddelerinin içine dahil edildiği zarureten bilinen bir husustur.

Cevap: D

40. Razi "beş ezeli esas" teorisini geliştirmiştir. Ona göre;

1. Allah
2. Ruh
3. Madde (heyula)
4. Zaman
5. Mekân (Boşluk/hala)

Razi tenasüh yani ruhun bir bedenden başka bir bedene geçmesini kabul etmektedir.

Buna göre Razi, ahiretin varlığını da kabul etmektedir.

Tenasüh görüşü beraberinde ruhun ölümsüzlüğü fikrini de getirmektedir. Razi'ye göre ruhlar ölümsüzdürler.

"*Kitabü'l Mansur*" ve "*el-Havî*" Razi'nin tıp alanında yazdığı eserleridir. Fizikte ışığın kırılma olayını ilk gösteren kişi Razi'dir.

CEVAP: D

41. İhtira (İcat) Delili: Kurucusu; İbn Rüş'tür. Doğadaki bütün varlıklarda görülen canlılık kendiliğinden olan bir durum olmayıp Tanrı'nın bir icadıdır ve her birinde insan için bir fayda vardır. Kur'an-ı Kerim'in çoğu ayetinde inayet ve ihtira aynı kavram olarak ele alınmıştır.

Cevap: A

42. Tenzihi Din Dili: Tanrı'nın günlük dil ile tanımlanması mümkün değildir. Bundan dolayı biz ancak onun ne olmadığını söyleyebiliriz. Fakat bu tutum "Tanrı'nın bilinmeyeceği" tehlikesini de doğurmaktadır. Tanrı hakkında ancak olumsuz bir dil kullanabileceğimizi ileri süren filozoflar "Musa ibn Meymun ve İbn-i Sina" örnek verilebilir.

CEVAP: C

43. Paragrafta ele alınan düşünce Sigmund Freud'a aittir. Dinin farklı biçimlerini dikkate almadan sadece korku ve fayda temeline dayalı, indirgemeci (her şeyi basite indirgeme huyunda olan kimse, görüş) bir dindarlık yorumu yapmıştır. '*Totem ve Tabu*' adlı eserinde dindarlığın sosyal nedenlerini açıklamıştır. Bir Yanılmanın Geleceği isimli kitabında, dinin bireysel kaynağı olarak Tanrı fikrinin, çocuklukta ki koruyucu baba figürünün devamı olarak ortaya çıkmış bir ihtiyaçla cevap olarak oluşturulduğunu iddia eder. Dinin insan arzularından kaynaklanan bir yanılsama olduğunu savunur. Psikanalist bir yaklaşımla dini tanımlar. Totemizmin ilk din olduğunu savunur. (Totem, bazı ilkel klan ve kabilelerden, onların atası sayılan hayvan veya bitkiye verilen isimdir.) Dinin suçluluk psikolojisinden kaynaklandığını söyler. Psikanaliz ve Bilinçdışı ekolünün kurucusudur. Din bir yanılsamadan ibarettir, der. *Bir Yanılsamanın Geleceği, Musa ve Tektanrıcılık* gibi eserleri vardır. Dinî ibadet ve törenler bilinçsiz ve kontrolsüz bir şekilde gelişen zorlanmalı saplantı (obsesyon) ile benzerlik gösterir, der. Yani ona göre saplantılı davranışlar gibi din de bir tür nevrozdur ve bundan kurtulmak gerekir der.

Cevap: B

44. A.Comte: Toplumlara sosyal statik ve sosyal dinamik diye ikiye ayırır. Toplumda meydana gelen ilerlemeleri 3 hâl kanunu ile açıklar. (Teleolojik Evre, Metafizik Evre ve Pozitif Evre) Din yoktur, deney ve gözlem vardır, der.

Cevap: C

45. Kar Marx: (Diyalektik din sosyolojisi)

Marx'a göre din, "halkın afyonudur." Ona göre, din bu dünya şartlarına müdahale etmeyi bir yana bırakmayı öğretmektir. Mutluluk ve ödülleri ölümden sonraki hayata ertelemektedir. Dini insanlar ortaya çıkarmıştır, der.

Cevap: B

46. Soruda verilen şüphe çeşidi "Arayış Şüphesi"dir.

Cevap: D

47. I. Müderrisin okuttuğu dersi tekrarlayan görevliye muid ismi verilmektedir.
II. Halka açık olan alanlarda ders veren hocaya dersiam adı verilmektedir.
III. Medreseden mezun olan öğrencilerin isimlerinin kaydedildiği deftere matlab adı verilmektedir.

Üçü de doğrudur.

Cevap: B

48. Soruda verilen bilgiler Âmin Alayı'na aittir.

Cevap: C

49. Yom Kipur:

- Yahudi inancına göre insanın tasarımının yapıldığı bir yıllık kaderin son şeklini alıp mühürlendiği gündür.
- Bu günde Yahudiler hiçbir iş yapmazlar, sadece ibadet ve tövbe ile meşgul olurlar.
- Musa'nın Sina Dağı'nda atalarının bağışlandığına dair haber ile geldiğine inanılan gündür.

Cevap: C

50. Musa, Neodya ve Malaki Yahudilere göre peygamber olarak kabul edilmektedir. Fakat Davud ve Süleyman onlara peygamber değil kraldır.

Cevap: C